

Persbericht, Apeldoorn, 21 mei 2008

De Ontdekking van Nederland

Vier eeuwen landschap door Hollandse Meesters

Tentoonstelling in CODA Museum, Apeldoorn

Van 12 juni t/m 28 september 2008

Jacob Isaacksz. van Ruisdael,
Het Huis Kostverloren aan de
Amstel, 1660-1682

Jan Weissenbruch, Te Noorden bij Nieuwkoop, 1901

Jan Altink, De rode boerderij,
1924

Gouden duinen, grazige weiden, molens onder een zware wolkenlucht.

Nederlandse schilders ontdekten, als eersten in Europa, de schoonheid van hun eigen landschap. Sinds de 17de eeuw is de natuur voor hen meer dan een verzameling bomen, zand, water en lucht. Al spelend met licht, kleur en compositie maakten ze onze alledaagse omgeving tot iets bijzonders.

Gastcurator Prof. dr. Henk van Os laat met ruim 40 topstukken de bezoekers van CODA Museum genieten van de schoonheid van het Nederlandse landschap. In de zomertentoonstelling De Ontdekking van Nederland toont hij het mooiste van vier eeuwen Nederlandse landschapschilderkunst.

In De Ontdekking van Nederland maakt Henk van Os duidelijk dat wat wij vandaag de dag mooi vinden aan het Nederlandse landschap vooral bepaald is door schilders. Hij selecteerde werken van o.a. Van Goyen, Avercamp, Ruisdael en Van de Velde, La Fargue, Kamphuisen, Weissenbruch, Greive, Mauve, Maris, Toorop, Sluijters, Altink en Chabot. Duinlandschappen met ruiters, stranden in zomerlicht, pittoreske dorpjes tussen het groen, boerenland, dobberende zeilboten en idyllische bleekveldjes. Samen brengen ze een ode aan een Nederland dat voor iedereen herkenbaar is.

De tentoonstelling vindt plaats van 12 juni tot en met 28 september 2008 in CODA Museum te Apeldoorn, en is onderdeel van de eerste Triënnale Apeldoorn. Een groot-schalig zomerevenement waarmee de stad uiting geeft aan haar bijzondere karakter als landschapsarchitectuur- en cultuurstad.

Nationale en internationale collecties

De schilderijen zijn bruiklenen uit internationale particuliere- en museale collecties van o.a. het Metropolitan Museum of Art (New York), National Gallery (Londen), Talbot Rice Gallery (Edinburgh), Musée des Augustins (Toulouse), Mauritshuis, Gemeentemuseum Den Haag en het Dordrechts Museum. Spectaculair is het grote schilderij 'Gezicht op Amersfoort' (2,49 x 4,28 m) van Matthias Withoos (1672), waarvoor in het Museum Flehite (Amersfoort) zelfs een muur moest wijken voor het schilderij het museum kon verlaten.

De Ontdekking van Nederland in vier tijdgebonden thema's

In 1613, het jaar waarin het oudste van getoonde werken werd geschilderd, was het landschap een vanzelfsprekende aanwezigheid. Het was grond waarop vee graasde en gewassen groeiden. Je kon er doorheen reizen: te voet, te paard of over het water. In de loop van vier eeuwen is het beeld dat de Nederlander heeft van zijn land echter ingrijpend veranderd. Dat ervaart het publiek in de expositie.

Henk van Os maakt duidelijk dat wat wij mooi vinden aan het Nederlandse landschap - wat voor ons 'typisch Nederland' is - vooral is bepaald door schilders. Zij hebben het bijzondere in het alledaagse ontdekt en in hun kunstwerken tot uiting gebracht. In een spel van licht, kleur en compositie verhieven ze het landschap tot kunst. Ze schiepen een werkelijkheid, waarin wij zijn gaan geloven en waarvan we zijn gaan houden. De gastcurator presenteert zijn visie op vier eeuwen Nederlandse landschapschilderkunst in vier tijdgebonden thema's:

Decor voor menselijke bedrijvigheid;

Arcadië in Nederland;

De innerlijke kracht van het landschap en Het persoonlijke landschap.

1 Decor voor menselijke bedrijvigheid

De schilderkunst van de Gouden Eeuw weerspiegelt een onafhankelijke, trotse en welvarende Republiek, na jarenlange Spaanse overheersing. De Nederlandse schilders leggen deze verworvenheden op hun werken vast. Vruchtbare akkers en weilanden schilderden ze. Kerktorens, molens en vestingwerken die fier afsteken tegen de hoge lucht. Schepen op zee, de wind trotserend. Mensen, onderweg voor hun broodwinning of gewoon voor hun plezier, tijdens een tochtje door de duinen, schaatsend op een plas.

Werken van: Jan van Goyen, Joris van der Haagen, Aert van der Neer, Jacob Sibrandi Mancadan, Jacob van Ruisdael, Adriaen van de Velde, Meindert Hobbema, Matthias Withoos en Hendrick ten Oever.

2 Arcadië in Nederland

In de geschilderde landschappen uit de periode tussen 1750 en 1850 heersen rust en kalmte: er gebeurt weinig. De kijker wordt een geïdealiseerd landschap binnengelokt. Nergens blijft zijn blik haken. De schoonheidservaring staat centraal. De weergave van het Nederlandse landschap weerspiegelt het 18de-eeuwse verlangen naar de harmonieuze rust van Arcadië, het mythische paradijs uit de Oudheid.

Werken van: Paulus Constantijn La Farge, Joris Herst, Jan Kamphuijsen, Jacob van Strij, Egbert van Drielst, Wouter Johannes van Troostwijk, Andreas Schelfhout, Charles Rochussen, Johan Conrad Greive.

3 De innerlijke kracht van het landschap

In de 19de eeuw geldt de overtuiging dat er in het landschap een pure, innerlijke kracht schuilgaat. De schilder die het diepste wezen van het landschap wil benaderen, moet dat landschap persoonlijk ondergaan. Voor het eerst trekken schilders het land in om 'plein air' te werken. Ze idealiseerden niet, maar wilden het weidse en ontzagwekkende landschap met zijn wind, regen en mist ondergaan om er uitdrukking aan te kunnen geven. Meer dan welke schildersgroep hebben de schilders van de Haagse School het beeld van het Nederlandse landschap bepaald. Doordat ze niet realistisch, maar impressionistisch te werk gingen, wekten ze het idee de ziel van het landschap tot uitdrukking te brengen uit.

Werken van: Matthijs Maris, Jan Maris, Anton Mauve, Paul Gabriël, Willem Bastiaan Tholen, Jan Hendrik Weissenbruch.

4 Het persoonlijk landschap

Aan het eind van de 19de eeuw worden kunstenaars zich meer en meer bewust van hun eigen rol. Zijn ze wel neutrale ontvangers en doorgevers van de diepere betekenis van het landschap? Of zijn zij zelf degenen die, volstrekt persoonlijk, het landschap met betekenis vullen? Of algemener gesteld: kan kunst eigenlijk wel gaan over iets buiten de kunstenaar zelf? Vincent van Gogh is de grote aanjager van de ommekeer. De 'essentie' die hij uitdrukte in zijn Franse landschappen was puur persoonlijk. Hij vindt ook in Nederland navolging. Schilders als Sluijters, Mondriaan en Altink (De Ploeg) tonen, net als generaties schilders voor hen, een vaak onmiskenbaar Nederlandse landschap. Maar wat ze eigenlijk bieden is niet zozeer een indruk van dat landschap, als wel inzage in hun strikt persoonlijke gedachten- en gevoelswereld.

Werken van: Jan Toorop, Floris Verster, Jan Voerman (sr), Jan Sluijters, Jan Altink, Henk Chabot.

Catalogus

De catalogus 'De ontdekking van Nederland' wordt uitgegeven door NAI-Uitgevers, in samenwerking met CODA Museum en Triennale Apeldoorn. Met teksten van Henk van Os en Louise Fresco en landschappelijke citaten uit de Nederlandse dichtkunst, bijeengebracht door Klaas van der Hoek. Vormgeving: Wim Crouwel i.s.m. Bregt Balk.

Het boek verschijnt ook Engelstalig: (The Discovery of the Netherlands Four Centuries of Dutch Landscapes Painted by its Masters ISBN 978-90-5662-027-1 prijs: € 29,95)

'De ontdekking van Nederland' Vier eeuwen landschap verbeeld door Hollandse meesters ISBN 978-90-5662-026-4 € 24,95 (prijs binnen NL)

Activiteiten

Bij de expositie hoort een programma met lezingen door Prof. dr. Henk van Os (26 juni en 30 augustus, Grote Kerk, Apeldoorn), rondleidingen voor groepen, ieder weekend kinderatelier met het landschap als thema en een speciaal scholenprogramma. Voor meer informatie en reserveringen: www.coda-apeldoorn.nl (educatie).

Adres & openingstijden

CODA, Vosselmanstraat 299, 7311 CL Apeldoorn, T 055-52 68 400, E-mail: mail@coda-apeldoorn.nl, www.coda-apeldoorn.nl

Open: dinsdag tot en met vrijdag 10-17.30 uur, zaterdag: 10-17 uur, zondag: 13-17 uur.

P. Parkeergarage Museum Centrum, stadsbus 2 en 3, 10 minuten lopen vanaf Apeldoorn CS.

Volwassenen € 5,-, met MuseumKaart gratis, t/m 15 jaar gratis, CJP € 2,50.

Triennale programma – servicepunt en passe partout

Het Triennale programma (12 juni tot en met 28 september 2008) biedt 100 dagen kunst en cultuur, met o.a. 'The Royal Mile' – een ruim 1,5 kilometer lange bloemen- en plantenborder met presentaties van befaamde tuinarchitecten uit binnen- en buitenland bij Park Berg en Bos. Debatten & congressen over het Nederlandse landschap, winkel- wandel- en fietsroutes, bovendien exposities in het Kröller- Müller Museum, Paleis het Loo, de Nettenfabriek, Radio Kootwijk, het Nationale Park de Hoge Veluwe en CODA. Er worden 500.000 Triennale-bezoekers verwacht.

Gedurende de Triennale is het Triennale Informatie Punt, TIP, gevestigd bij CODA. TIP is er voor kaartverkoop, informatie en deelname aan programma's maar ook boekverkoop en terras.

Er is een speciale Triennale Toegangspas (€ 7,50) waarmee men voor met korting aan alle activiteiten kan deelnemen. Voor meer informatie: www.triennale.nl

Sponsors/subsidiënten

De Triennale is mede mogelijk gemaakt door Centraal Beheer/Achmea en Kadaster.

Het VSB fonds, Prins Bernard Cultuurfonds en Rabobank Apeldoorn en Omstreken zijn sponsor van de expositie De Ontdekking van Nederland.

*Creditlines foto's

- 1 Jacob Isaacksz. van Ruisdael, Het Huis Kostverloren aan de Amstel, 1660-1682, Amsterdams Historisch Museum, verworven met steun van de Vereniging Rembrandt
- 2 Jan Weissenbruch, Te Noorden bij Nieuwkoop, 1901, Dordrechts Museum, Dordrecht (bruikleen Instituut Collectie Nederland, Rijswijk/Amsterdam)
- 3 Jan Altink, De rode boerderij, 1924, Collectie Groninger Museum, Groningen

Einde persbericht

Persfoto's expositie

Een persfotoCD bestellen kan bij CODA via Jolanda Dijkgraaf T 055-5268509

E-mail: pr@coda-apeldoorn.nl, www.coda-apeldoorn.nl

Interviews/ informatie CODA/ De Ontdekking van Nederland

Drs Maike Woldring, publiciteit, T 024 3223043/ M 06 23773701

E-mail: maikewoldring@planet.nl, www.coda-apeldoorn.nl

Interviews/ informatie Triennale

Heidi van den Brink, communicatie, T 055-5802690

E-mail: h.vandenbrink@apeldoorn.nl, www.triennale.nl

Informatie NAI Uitgevers/Publishers

Esmeralda Eggen, Press, Marketing & Communication, T +31(0)10-201 01 32

E-mail: eeggen@naipublishers.nl, www.naipublishers.nl

